

SSC Weekly Focus

บทความวิเคราะห์สถานการณ์ยุทธศาสตร์และความมั่นคงของประเทศไทยรายสัปดาห์ ฉบับที่ ๓๑/๕๗ | ๒๘ เม.ย. - ๔ พ.ค.๕๗

การขยายอิทธิพลของสหรัฐฯ ในภูมิภาคเอเชียแปซิฟิก กับ ๒ พันธมิตรในอาเซียน

การเดินทางเยือน ๔ ประเทศในเอเชียของประธานาธิบดีโอบามา เน้นย้ำว่าสหรัฐฯ กำลังเร่งดำเนินการตามที่ได้ประกาศไว้ในนโยบายหวนคินสู่เอเชีย (Pivot to Asia) โดยการเยือนเอเชียครั้งนี้มี ๒ ประเทศในอาเซียนที่เป็นพันธมิตรสำคัญและมีผลประโยชน์ต่อสหรัฐฯ เป็นอย่างยิ่ง คือ มาเลเซีย และฟิลิปปินส์ ดังจะเห็นได้จากการขยายความร่วมมือทางทหารกับฟิลิปปินส์และญี่ปุ่นที่มีข้อพิพาทกับจีน ทั้งนี้เมื่อพิจารณาปรากฏการณ์ต่างๆ ในเวทีความล้มพันธ์ระหว่างประเทศประกอบกันแล้ว ทำให้เห็นว่าในอนาคตภูมิภาคเอเชียแปซิฟิกอาจกลายเป็นพื้นที่แข่งขันอิทธิพลระหว่างสหรัฐฯ และจีน ที่เข้มข้นขึ้น ในขณะที่เดียวกัน ประเทศไทยในฐานะผู้ประสานงานระหว่างอาเซียนและจีน อาจต้องทำงานหนักขึ้นท่ามกลางการแทรกแซงของประเทศมหาอำนาจ...

ท่ามกลางความขัดแย้งที่เกิดขึ้นทั่วโลกที่ทำทลายความเป็นมหาอำนาจของสหรัฐฯ มาเป็นระยะ ตั้งแต่สถานการณ์ในตะวันออกกลาง อียิปต์ ซีเรีย และล่าสุดคือโครเมีย ประกอบกับปัญหาการเมือง เศรษฐกิจ และภัยพิบัติที่เกิดขึ้นภายในสหรัฐฯ ทำให้สหรัฐฯ ปรับทิศทางการดำเนินการต่างๆ เพื่อรักษาผลประโยชน์ของประเทศ อาทิ ยุทธศาสตร์ความมั่นคง ๒๐๑๔ และนโยบายต่างประเทศ ที่หันมาใช้การแสวงหาพันธมิตรและขยายความร่วมมือจากประเทศต่างๆ มากกว่าที่สหรัฐฯ จะทุ่มทรัพยากรของตนลงไป นอกจากนี้การปรับดุลอำนาจทางทหารของสหรัฐฯ ในเอเชียที่เป็นไปตามยุทธศาสตร์ "Pivot to Asia" โดยสหรัฐฯ ได้เพิ่มกำลังทหารในพื้นที่ที่มีข้อพิพาทกับจีน อาทิ ญี่ปุ่น และฟิลิปปินส์ ทำให้เสี่ยงต่อการปะทะกันระหว่างเรือสหรัฐฯ และเรือจีนได้มากขึ้นเช่นกัน ดังนั้นในอนาคตภูมิภาคเอเชียแปซิฟิก อาจกลายเป็นพื้นที่แข่งขันอิทธิพลของสหรัฐฯ และจีน ที่เข้มข้นขึ้น จนนำไปสู่การใช้กำลังทางทหารได้ ซึ่งขัดกับนโยบายต่างประเทศของสหรัฐฯ ที่มุ่งเน้นการแก้ปัญหาด้วยวิธีทางการทูต เพื่อรักษาความสงบสันติในภูมิภาค

นโยบายต่างประเทศสหรัฐฯ ในภูมิภาคเอเชียแปซิฟิก

การเดินทางเยือน ๔ ประเทศในเอเชียของประธานาธิบดีโอบามา ได้แก่ ญี่ปุ่น เกาหลีใต้ มาเลเซีย และฟิลิปปินส์ ส่งสัญญาณให้เห็นถึงสิ่งที่สหรัฐฯ ให้ความสำคัญโดยเป็นการดำเนินการอย่างเป็นทางการอย่างเป็นทางการตามยุทธศาสตร์และนโยบายที่สหรัฐฯ กำหนดไว้ ทั้งในด้านความร่วมมือทางเศรษฐกิจและความมั่นคง อาทิ ความตกลงหุ้นส่วนยุทธศาสตร์ทางเศรษฐกิจภาคพื้นแปซิฟิก (Trans-Pacific Strategic Economic Partnership Agreement หรือ TPP) และยังเป็นการเน้นย้ำความสำคัญทางทหารของสหรัฐฯ ในภูมิภาคเอเชียอีกด้วย

๒ พันธมิตรในอาเซียน : มาเลเซียและฟิลิปปินส์

สหรัฐฯ เร่งดำเนินการทั้งด้านความมั่นคงและเศรษฐกิจเป็นระยะเข้ามาในเอเชียและอาเซียน อาทิ เงินทุนโครงการ Global Security Contingency Fund (GSCF) โดยการเยือนเอเชียครั้งนี้มี ๒ ประเทศในอาเซียนที่เป็นพันธมิตรสำคัญและมีผลประโยชน์ต่อสหรัฐฯ เป็นอย่างยิ่ง คือ มาเลเซีย และ ฟิลิปปินส์ ทำให้ถูกจับตามองจากสมาชิกอื่นๆ ในอาเซียนว่าจะทำให้เกิดข้อตกลงหรือผลสำเร็จที่เป็นรูปธรรมอย่างไร โดยมีผลสรุปสำคัญที่น่าสนใจ ได้แก่

บทบาทของไทย
ผู้ประสานงานอาเซียน-จีน

???

ภูมิภาคเอเชียแปซิฟิก : พื้นที่แข่งขันอิทธิพลระหว่างจีนกับสหรัฐฯ

- พันธมิตรของสหรัฐฯ ในเอเชียแปซิฟิก ด้านเศรษฐกิจและความมั่นคง
- สหรัฐฯ ให้ความช่วยเหลือต่างๆ อาทิ กองทุน GSCF, การลงนาม EDCA และการฝึกซ้อมรบ เป็นต้น
- การเร่งรัดความร่วมมือทางเศรษฐกิจ TPP ในภูมิภาคเอเชียแปซิฟิก

2 ประเทศที่มีข้อพิพาทในทะเลจีนตะวันออกที่สหรัฐฯ เดินทางเยือน

- ญี่ปุ่น
- เกาหลีใต้

2 ประเทศอาเซียนที่มีข้อพิพาทในทะเลจีนใต้ ที่สหรัฐฯ เดินทางเยือน

- มาเลเซีย
- ฟิลิปปินส์

ยุทธศาสตร์หวนคินสู่เอเชีย (Pivot to Asia)

ยุทธศาสตร์ความมั่นคงสหรัฐฯ 2014 และนโยบายต่างประเทศที่มุ่งแสวงหาพันธมิตรทางความมั่นคงและการทหาร

ปัญหาภายใน

- เศรษฐกิจ
- การเมือง
- ภัยพิบัติ

ปัญหา
นอกประเทศ

- ซีเรีย
- ลิเบีย
- โครเมีย
- อิหร่าน
- เกาหลีเหนือ

Infographic by: กศย.ศศย.สปท.

มาเลเซียกับการกระชับสัมพันธภาพหลังหายไป ๕๐ ปี

การเดินทางเยือนมาเลเซียครั้งนี้ถือเป็นการกระชับความสัมพันธ์ในทุกด้าน รวมถึงการยื่นข้อเสนออินดิชัวเฮลือในการค้นหาเครื่องบิน MH370 ทั้งยังมีการกระชับความร่วมมือทางทหารของทั้ง ๒ ประเทศ คือ กลไกการหารือทวิภาคี Malaysia – U.S. Strategic Talks (MUST) และ Bilateral Training and Consultative Group (BiTACG) และลงนามในข้อริเริ่มในการป้องกันการแพร่ขยายของอาวุธที่มีอานุภาพทำลายล้างสูง (Proliferation Security Initiative : PSI) ด้วย^(๑) ถึงแม้ว่ามาเลเซียจะไม่ได้เป็นพันธมิตรทางการทหารของสหรัฐฯ ก็ตาม

ฟิลิปปินส์ “A Little America”

การเดินทางเยือนฟิลิปปินส์ครั้งนี้เกิดขึ้นหลังจากมีการสรุปและลงนามในข้อตกลงความร่วมมือด้านกลาโหม (Enhanced Defense Cooperation Agreement : EDCA) ระหว่างฟิลิปปินส์และสหรัฐฯ โดย EDCA มีระยะเวลาถึง ๑๐ ปี ซึ่งอนุญาตให้สหรัฐฯ สามารถสับเปลี่ยนโยกย้ายกำลังพลและยุทโธปกรณ์ของกองทัพสหรัฐฯ มาหมุนเวียนประจำการในฟิลิปปินส์ได้มากขึ้น ทั้งที่ฐานทัพอากาศ Clark และที่ฐานทัพเรือ Subic Bay โดยสหรัฐฯ เน้นย้ำว่าการปกป้องฟิลิปปินส์เป็นไปตามพันธสัญญา Mutual Defense Treaty ปี ค.ศ. ๑๙๕๑^(๒) โดยก่อนหน้านี้ สหรัฐฯ ได้ให้ความช่วยเหลือฟิลิปปินส์ผ่าน GSCF ๔๐ ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ เพื่อเสริมสมรรถนะทางทะเล การถ่ายทอดเทคโนโลยีและการทหาร การฝึกซ้อม ฝึกยามชายฝั่ง (Philippine Coast Guard : PCG) และตำรวจ (Philippine National Police : PNP) รวมทั้งสนับสนุนการต่อต้านการก่อการร้ายในภาคใต้ของฟิลิปปินส์ด้วย^(๓)

นอกจากนี้ ฟิลิปปินส์ยังมีความสัมพันธ์อย่างใกล้ชิดกับสหรัฐฯ มาเป็นเวลานาน และการเดินทางเยือนฟิลิปปินส์ที่มีข้อพิพาทกับจีน อาจยิ่งตอกย้ำให้เห็นถึงการดำเนินยุทธศาสตร์ในเอเชียแปซิฟิกเพื่อปิดล้อมจีนชัดเจนขึ้น ทั้งนี้ ที่ผ่านมามีฟิลิปปินส์มีแผนที่จะสร้างฐานทัพเรือใหม่บริเวณ Oyster Bay ซึ่งอยู่บนหมู่เกาะ Palawan ใกล้หมู่เกาะ Spratly ที่มีข้อพิพาทเพียง ๑๖๐ กม. โดยหวังให้เป็นฐานทัพเรือชูปิคขนาดเล็ก^(๔) นอกจากนี้ฟิลิปปินส์ ยังได้มีการส่งหลักฐานและข้อโต้แย้งทางกฎหมายแก่อนุญาโตตุลาการถาวรในกรุงเฮก ภายใต้อนุสัญญาสหประชาชาติ

ว่าด้วยกฎหมายทะเล (United Nations Convention on the Law of the Sea : UNCLOS) เพื่อให้เข้ามาแก้ปัญหาดังกล่าว^(๕) อันทำให้สร้างความไม่พอใจให้แก่จีนมากยิ่งขึ้น นอกจากนี้ ล่าสุดเมื่อวันที่ ๕ พ.ค.๕๗ ได้มีการฝึกซ้อมประจำปี (Balikatan Exercises) ระหว่างทหารสหรัฐฯและฟิลิปปินส์มากกว่า ๕,๐๐๐ นาย เพื่อเตรียมความพร้อมรับมือภัยพิบัติที่เกิดขึ้นบ่อยครั้งในฟิลิปปินส์ และเป็นภารกิจด้านมนุษยธรรม อาทิ การให้บริการทางการแพทย์ การผ่าตัดในเมือง Legazpi City และการซ่อมแซมสิ่งปลูกสร้างในเมือง Bicol^(๖) ทั้งนี้ การดำเนินการต่างๆ ของฟิลิปปินส์ ก็อาจเป็นไปได้เพื่อเตรียมความพร้อมเผชิญเหตุกับการที่จีนอาจตอบโต้ อย่างรุนแรงในอนาคตได้เช่นกัน

บทส่งท้าย : บทบาทของประเทศไทย ???

ประเทศไทยแม้เป็นพันธมิตรและมีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกับสหรัฐฯ มายาวนาน แต่ขณะนี้สหรัฐฯ เลือกให้ความสำคัญต่อประเทศที่เป็นผลประโยชน์โดยตรง ทั้งนี้ อาจเนื่องมาจากสถานการณ์การเมืองภายในประเทศของไทย ที่บั่นทอนศักยภาพของประเทศลง อย่างไรก็ตาม หากมองในภาพรวม ประเทศไทยในฐานะสมาชิกอาเซียนและทำหน้าที่ผู้ประสานงานระหว่างอาเซียนและจีน จะต้องยืนยันเจตนารมณ์ในการใช้กลไกการเจรจาร่วมกัน เพื่อปกป้องผลประโยชน์โดยรวมของอาเซียน โดยต้องไม่ให้อาเซียนทะเลจีนใต้ และการเข้ามาแทรกแซงของประเทศมหาอำนาจมาเป็นตัวขัดขวางความสัมพันธ์อาเซียน-จีน ในอนาคต...

ข้อมูลอ้างอิง

๑. <http://www.whitehouse.gov/the-press-office/2014/04/27/joint-statement-president-obama-and-prime-minister-najib-malaysia-0>
๒. <http://thediplomat.com/2014/05/analyzing-the-us-philippines-enhanced-defense-cooperation-agreement/>
๓. <http://asean.usmission.gov/factsheet04282014.html>
๔. <http://thediplomat.com/2013/10/the-philippines-is-building-a-new-naval-base-in-south-china-sea/>
๕. <http://apdforum.com/th/article/rmiap/articles/online/features/2013/08/01/philippines-china-arbitration>
๖. <http://www.bbc.com/news/world-asia-27281100>

เพื่อประโยชน์ในการพัฒนา SSC weekly focus กรุณาส่งข้อคิดเห็นของท่านมายัง คณะผู้จัดทำ (กศย. ศศย. สปท.) T/F : 02 275-5715

๑. ท่านสนใจประเด็นใดเพิ่มเติม / เห็นว่าควรศึกษาเพิ่มเติม

- การเมือง เศรษฐกิจ สังคม วิทยาศาสตร์ / เทคโนโลยี การทหาร พลังงาน / สิ่งแวดล้อม
- อื่นๆ

๒. ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

.....

.....

